

Tergujev törötti tuohitorvella, ja niin siitä tuli Törhönen

Törhösen muistelmat, osa 2

Tuli rauhanaika ja minä aloitin semtsvon (paikallinen itsehallinto) tien rakentamisen. Se kulki Povenstasta Petroskoihin. Myöhemmin Suomen kanssa asiasta sovittua se ulottuisi Suomen rajalle sinne paikkaan, mihin suomalaiset halusivat. Minä aloitin tietekoa Kiimavaaran kylästä, josta Repolaan on 29 virstaa, sitten Repolasta Jemeljanovan kylään 21 virstaa, edelleen Mujejärveen 37 virstaa.

Sen jälkeen aloitettiin jälleen Repolasta Suomen rajalle 55 virstaa, yhdistettiin kolme kylää Kolvasjärvi, Koroppi ja Tuulivaara. Tätä tietä rakentaen minä ahkeroitsin noin kymmenen vuotta 50 työmiehen voimin. Sen lisäksi vielä oli pieniä urakoitsijoita mukana.

Minulle henkilökohtaisesti tästä oli vähän hyötyä, mutta köyhälle paikalliselle väestölle tein hyvää. Vuodet olivat huonot, tienämissä mahdollisuuksia oli vähän, mutta näitä paikallisia kesätoivia saattoivat tehdä naiset ja nuoretkin lähellä omaa kylää, noin puolen virstan etäisyydellä.

Jos tämä urakka olisi annettu jollekin ulkopuoliselle, hän olisi tuonut omia työmiehiä ja paikalliset asukkaat olisivat jääneet ilman työtä ja palkkaa. Niin oli tehty silloin, kun rakennettiin osaa Kiimavaaran tiestä. Sikäläiset urakoitsijat toivat omia työmiehiä ja paikalliset asukkaat jäivät ilman työtä.

Oli parasta lähteä Suomeen

Jumalan ja hyvien van-

hempieni siunauksesta kaikki meni tavalliseen tapaan. Vuoteen 1929 kaikki meni hyvin. Paikalliset asukkaat meitä kunnioittivat. Sitten kaikki muuttui. Tulivat pahat ajat, alkoivat kotitarkastukset ja ryöstöt.

Otan esimerkiksi itseni: en harjoittanut mitään politiikkaa enkä osallistunut mihinkään kapinaan, mutta ensimmäisenä paikallisista asukkaista minut vangittiin ja lähetettiin kaupunkiin kuin rikollinen. Sieltä minä Jumalan armosta palasin terveenä, mutta tätä onnea ei jatkunut kauan.

Kohta kaupastani oli takavarikoitu kaikki paremmat tavarat ja kaapista otettu useita tuhansia ruplia. Sen lisäksi oli viety dokumentit, velkasitoumukset ja maan ostamisen kiinnekirjat. Maata oli siihen aikaan 4,25 rekisteröidylle sielulle ja vielä niityt ja metsäpalstat.

Kului vain muutama päivä, kun kaikki meidän kylän asukkaat päättivät muuttaa joksikin ajaksi Suomeen. Miten voisikaan elää, kun hevoset, vilja ja kaikki muu omaisuus oli ryöstetty?

Elettyäni rauhallisesti yli 60 vuotta Repolassa ja omasta mielestäni ketään loukkamatta minua kohtasi suuri onnettomuus, kun tuli vallankumous ja neuvostovalta.

Vallankaappauksen jälkeen kaupastani ryöstettiin kaikki tavarat ja kymmeniä tuhansia rahana sekä arvoesineitä. Minut vangittiin ilman syytä ja lähetettiin saattovartiointina kaupunkiin. Vain onnellisen sattuman kaupalla pääsin sieltä pois.

Kotiin palattuani otin

perheeni ja yöllä suksilla hiihtäen ylitimme Suomen rajan 35 virstan päästä Repolasta. Sinne piti jättää kaksi taloa talouskalustoineen, kolme hevosta, yhdeksän lypsylehmää, lampaita ja paljon muuta. Tämä kaikki olisi maksanut ainakin 200 000 ruplaa, ja jos tähän lisätään kahdeksalle henkikirjoitetulle kuuluvat metsät, se tekisi nykyhinnaissa miljoonan. Vot, tällaisia vaikeuksia piti aivan syyttömästi kärsiä.

Tuli lähdön aika, mutta ei ollut millä matkustaa, kun hevoset olivat ”hyvillä tovereilla”. Minä lähdin poikani kanssa suksilla, eukko-vanhus hädin tuskin mahtui vielä tavarakuorman päälle ja kuljimme huonoa tietä myöten – lunta oli melkein kaksi metriä – yöllä 35 virstaa. Pääsimme onneksemme yli rajan.

En tiedä, minunko synneistäni vai esi-isiemme synneistä Jumala rankaisi tällä tavalla, mutta näihin aikoihin koko äiti-Venäjä kärsi tästä vallankaappauksesta.

Hyvien sukulaisten ansiosta meillä oli täälläkin ruokaa ja vaatteita, elimme vauraasti. Kukaan ei voi syyttää, että läksimme pakoon omasta talosta vieraseen maahan hivin vuoksi.

Jos meitä ei olisi uuden vallan ensiaskelista käyty ryöstämään ja syyttömästi vangitsemaan, ei meitä millään olisi saatu pois omasta talosta. Kun sinua aletaan ilman minkäänlaista syytä kohdella julmasti, niin pakostakin hypäät vaikka tuleen tai veteen.

Maailmalla on hyviä ihmisiä. Vävyäni **P. I. Mavrojev** neuvoi ja auttoi poi-

kaani **Iivanaa** lopettamaan kahdeksan luokkaa kymnaasissa Nurmeksessa ja sen jälkeen vielä kolme luokkaa korkeassa kaupallisessa opistossa Helsingissä ja sen jälkeen otti hänet pääkonttoristiksi kauppalaitokseen.

Rakkaan poikani ansiosta me vanhukset elimme melkein kuin kotona kiittäen häntä suuresta avusta. Hänen ja toisien hyväntahtoisten sukulaisten ansiosta oli paljon helpompaa kärsiä kaikki vastoinkäymiset, joita olen luettelut. Pikku hiljaa ne unohtuvat ja sulautuvat pois muistista.

Tuohitorvesta Törhöseen

Repolan asutuksella on ikää 300 tai 400 vuotta tai enemmän. Ensimmäinen asukas **Repo** tuli Suomesta ja oli seppä. Vanhoissa Solovetskin luostarin aikakirjoissa mainitaan muutamat kylät, esimerkiksi Tuuseni, se oli entinen Repola, siellä oli pogosta ja kirkko.

Repolan kirkon pappi (протоерей »оанн очерин?) oli tehnyt tästä merkinnän. Myöhemmin levottomina sota-aikoina kirkko ja Tuusenin kylä oli tuhottu ja poltettu. **Tergujevin** suku muutti Tuusenista Repolaan 300 tai 400 vuotta sitten.

Törhönen-sukunimi sai alkuunsa seuraavasti: tarinan mukaan yksi esi-isistämme oli lehmäpaimen. Hänellä oli tuohitorvi, jolla hän soitti, ja sanoi, minä törötän, ja siitä tuli sukunimi Törhönen. Kun esi-isämme elivät Tuusenissa, heillä oli suuri talous ja paljon niit-tyjä Pieninkäjoen rannal-

Aleksanteri Törhönen 70-vuotiaana.

la; aluetta sanottiin nimellä Törhölänniemi.

Luulen, ettei ole liikaa, jos kerron muistissa säilyneet tarinat, kun mitään kirjallisia lähteitä ei ole säilynyt.

Ensimmäinen Repolan kylän asukas oli sepä Repo, kotoisin Suomesta. Siksi kylän nimeksi tuli Repola. Monet volostimme kylät ovat saaneet nimensä siitä järvestä, minkä rannalla ovat: esimerkiksi Kolvasjärvi, Koroppijärvi, Tuulosjärvi, Roukkula, Suliojärvi, Muujärvi.

Meidän järven nimellä ei ole yhtäkään kylää: järven nimi on Lieksajärvi. Se johtuu luultavasti siitä, että kaikki volostimme vedet valuvat Lieksaan ja sieltä edelleen Pielisjärveen. Tarina kertoo, että pogosta (hautausmaa) ja kirkko olivat ennen Tuusenissa, mutta mistä syystä kirkko siirrettiin Repolaan, tarina ei kerro.

Luultavasti pidettiin hankalana kiertää suuri Lieksajärvi, kun suuri osa seurakunnan kylistä oli järven vasemmalla puolel-

la eikä maanteitä siihen aikaan ollut.

Sukunimemme Tergujev on kotoisiin Tuusenista Pieninkäjoelta, joka laskee Tuusenin kylän lähellä Lieksajärveen. Siellä ovat niityt, jotka meidän sukumme on raivannut. Nytkin sitä paikkaa kutsutaan Törhölän niemeksi.

Joki tekee jyrkän mutkan ja siinä muodostuu rantaniitty. Näitä niittyjä käytti kokonaista kolme kylää – Tuusenia, Kiimavaara ja Ylä-Kiimavaara. Sieltä niitettiin useita satoja kuormia

heinää, ja kaikki nämä niityt yli 20 virstaa Tuusenin kylästä jokea pitkin ylöspäin oli raivattu esi-isiemme käsillä.

Eikä siinä vielä kaikki: oli kuivattu järvi noin 10 tai 15 virstan päässä Tuusenin kylästä Pieningän kylään päin. Sitä kutsuttiin Laskilammiksi. Voi luulla, että eläen Tuusenin kylässä esi-isät olivat talonpoikien hommissa, siihen aikaan se oli kaskenpolttoa, luultavasti harjoittivat myös peltotöitä ja karjanhoitoa, kun oli näin paljon niittyjä.

Tarina kertoo, että alkuaikoina Tuusenista muuton jälkeen esi-isämme käyttivät näitä niittyjä, mutta sitten raivasivat uudet niityt lähemmäksi Tsotsonjokea, Lehtolaksi, Korpilampi. Ne vanhat niityt olivat noin 30 virstan päässä Repolasta, ja siksi ne hylättiin.

Talonpoika Tsolkijärven kylästä **David Akimovits Tertsin**, hyvä isäntä ja järkevä mies, sattui kulkemaan ohji järven, mistä meidän esi-isät olivat laske-neet veden pois ja kuivattaneet sen. Nyt se oli kasvanut koivuja, kanavaan oli aikaa myöten kerääntynyt paljon hiekkaa ja kiviä, jotka olivat pudonneet kanavan vieristä. Kanava ei ollut kovin pitkä eikä sen puhdistaminen maksaisi paljon.

Tämä järkevä mies puhdisti kanavan ja liika vesi virtasi pois. Hänen onnekseen sattui oikein kuiva kesä, mikä kuivatti puolen arsinan syvyyteen ja enemmänkin turpeen tämän entisen järven rannoilta.

Ja mies ei kauan epäillyt, kun laski irti ”punaisen kukon”, mikä teki hänelle suuren palveluksen; koko Laskilammen ranta paloi ja kaikki koivut kaatuivat. Se oli hänelle suureksi hyödyksi. Hänen työkseen jäi vain puhdistaa maa kaatuneista koivuista, pienimmät koivut paloivat poroksi.

Koko suuren palstan puhdistus ei maksanut juuri mitään. Kärsi vain valtion omaisuus, metsää paloi 50 virstalta, mutta ei tämä siihen aikaan ollut harvinaista;

metsäpalot sammuiivat vain sateella. Mies kohensi taloutensa, kun käytti hyväkseen esi-isiemme töitä.

Hänellä oli yli kymmenen lehmää, lisänä pientä karjaa ja 2–3 hevosta. Tämä niitty antoi liki sata kuormaa erinomaista heinää. Tällaisia niittyjä meidän volostissa ei ollut muilla.

Suvun miesten historiaa

Tarinan mukaan sukumme ja Tergujev-sukunimi ovat olleet tiedossa monta sataa vuotta, vaikka mitään kirjallisia todisteita ei olekaan säilynyt: vanhuksilla oli kuitenkin hyvä muisti. Isäni F. I. Tergujevistä jälkeen tulee hänen isä **Ivan Amosovitš**, edelleen Amos Ivanovitš, Ivan Aleksejevitš, Aleksei Jakovlevitš, Jakov Fedotovitš ja jos lisäämme minut ja poikani niin tulee kahdeksan sukupolvea.

Vaarilla oli kuusi poikaa, vanhempi Pjotr Ivanovitš oli Pietarissa yövahtina Gostinyi Dvor, myöhemmin staarostana samassa paikassa ja siellä kuolikin. Seuraava poika Ivan Ivanovitš oli kauppamiehenä Pietarissa ja hänellä oli oma kauppankin siellä, myöhemmin eli kotikylässä ja oli pitkään volostin päämiehenä.

Hänestä kaikki pitivät ja kunnioittivat häntä hyvästä luonteesta. Vaikka sillä aikaa olikin tapana antaa lahjuksia kaikista pienistäkin asioista, hän ei ottanut keneltäkään kopekkaa, päinvastoin itse kestitti kaikkia. Hän kuoli nuorena.

Kolmas poika Vasilij Ivanovitš eli aikuiseksi asti Repolassa, sitten meni naimisiin ja muutti Lupalmen kylään appi Andrei Ivanovitšin taloon, kun apella oli vain ainoa tytär, ja eli varakkaasti, häntä kunnioitettiin rehellisyydestä.

Neljäs poika oli minun isäni, ikuisen muiston ansainnut, Feodor Ivanovitš. Hän eli koko ikänsä Repolassa maanviljelijänä ja harjoitti pientä liiketoimintaa, osti riistaeläimiä, mä-

tiä ja turkiksia ja vei niitä Pietariin.

Hän eli ikänsä rehellisesti ja vauraasti, ylläpiti ison perheen, yli kymmenen henkeä, ja kuoli yli 75-vuotiaana. – Viimeiset kaksi poikaa kuolivat nuorena. – Mummo Jevdokia Gerasimovna oli syntyisin Anuksen Karjalasta Peski-kylästä (Liete, Hiekka).

Kolmas Amos Ivanovitšin poika Ivan Amosovitš nuorempi oli karannut sotapalveluksesta (biegloi) – siihen aikaan monet karkasivat palveluksesta ankarien koettelemuksien ja raakalaisuuden takia.

Hän kuljeskeli Suomen rajalla, eleli syrjäisessä Luzman kylässä, kun tällaisissa kylissä harvoin kävivät valtion virkamiehet. Siellä hänellä oli kolme aviotonta poikaa, joista ovat lähtöisin Grigorjev-nimiset. Hän oli hyvä kalastaja; kalastamisella elätti perheensä.

Neljäs Amos Ivanovitšin poika oli Jefim Amosovitš, hänellä oli neljä poikaa, vanhempi oli Pietarissa Gromovin firmassa, Lesnije Dvory. Iivanalla ei ollut lapsia.

Vielä on tarina siitä, että yhdellä esi-isistä, tieltävästi Aleksei Jakovlevitšillä, oli erinomainen ihan hevosien voima. Kolmen virstan päästä Repolasta on Keurinpää, joka sijaitsee noin sata sylvä (sylvä on 2,134 metriä) Leksojärvestä. Tästä lammesta oli tapana vetää syksyllä nuotalla muikkua.

Vaikka joki tästä lammesta laskee (virtaa) järveen, se oli syksyllä niin matala ja mutkainen, ettei mitenkään päästy vetämään veneellä nuottaa. Siksi vetivät hevosella venettä ja nuottaa tai vetivät venettä ja nuottaa erikseen neljän miehin voimin. Mutta se meidän esi-isä Aleksei pani kaulaansa vetohihnan, otti kepin käteensä ja yksin veti veneen ja nuotan koko tämän matkan.

Tarina kertoo, kun tämä mies oli metsästävässä, niin keitti mustan metson ja yksin söi sen, vain luut jäivät.

Rohkeita ja järkeviä ihmisiä

Tergujevin suvussa oli ennenkin melko rohkeita ja järkeviä ihmisiä. Amos Ivanovitšin poika Ivan Amosovitš vanhempi – vaarini Ivan Amosovitš nuoremman veli – oli Petroskoissa vaikutusvaltainen henkilö kuvernöörin kansliassa ja matkusteli virkatehtävissä eri puolilla kuvernementtia ja kävi melkein joka vuosi kotona.

Hänen serkkunsa Ivan Jefimovitš oli työssä Gromovin metsäfirmassa Pietarissa, myöhemmin pääjohtajana, mutta sitten tuli erimielisyyksiä isännän kanssa ja hän aloitti oman metsäfirman Lesnyje dvorin Kronstadtissa. Hän kutsui sinne kansliaan kaksi veljeään Fjodor ja Avraam Jefimovitšin ja asiat luistivat mainiosti.

Mutta eihän kukaan ole synnitön. Oli tekeillä suuret kaupat ja niistä kilpailtiin Gromovin kanssa. Hän, siis veli, ei voinut ajoissa suorittaa urakatöitä ja häneltä sinetöitiin firma. Asia meni ensin oikeuteen, sitten senaattiin. Loppujen lopuksi hän voitti, mutta sillä aikaa puutavara pilaantui. Kaikesta tästä hän olisi saanut suuret summat, mutta epäonneksi hän kuoli eikä häneltä jäänyt laillisia perillisiä.

Asia jäi Jumalan tahtoon. Sukulaisista kukaan ei ollut sellaisen toiminnan mieheksi, että olisi voinut ruveta hommiin. Veljet, konttoristit, olivat jo kotona, mutta epäluotettavia, kun olivat taipuvaisia väkijuomien käyttöön.

En muista, joko minä kirjoitin vanhemmasta veljestäni Iivanasta. Hän oli saanut oppinsa Repolassa seurakuntaopistossa eikä käynyt mitään korkeampaa koulua, mutta itse oppi käyttäen eri käännoiksi ja sanakirjoja. Kotoa hän läksi jo noin 13–14-vuotiaana. Ennen lähtöä oli metsätöissä konttoristina. Hän pääsi Säämäjärven volostista kotoinen olleen kauppiaan M. N. Smirnovin metsäkont-

toriin. Hän oli monta vuotta Joensuussa ja oppi lukemaan ja kirjoittamaan suomea.

Tätä ei kestänyt kauan. Smirnovin asiat alkoivat mennä huonosti, kun puutavaran hinnat laskivat. Iivanan oli etsittävä uusi paikka.

Smirnovin konttorissa oli töissä muuan venäläinen eversti, joka vei Iivanan Pietariin, mutta jostakin syystä työpaikkaa ei löytynyt. Isä oli tullut joulukuussa Pietariin ja löytänyt työtä P. A. Beljajevin metsäkonttorista lähellä Smolnaa.

Hän eli muutaman vuoden Pietarissa. Yksi Beljajevin pojista halusi koettaa onneaan, otti isältään velkaa, kutsui mukaansa veljeni ja he alkoivat rakentaa sahalaitosta Vienanmeren rannalle paikalle, missä Ukujoki laskee mereen. Myöhemmin he rakensivat sen rinnalle Sorokan kylään vielä toisen tehtaan ja muutaman vuoden kuluttua vielä kolmannen sahalaitoksen Umbaan Kantalahteen, myös Vienan meren rannalle. Ja kaikkia näitä tehtaita veljeni johti lähes 40 vuotta.

Luultavasti hän oli osakkaanakin. Kuoltuaan hän testamenttasi yli kaksikymmentä tuhatta ruplaa sukulaisilleen, kirkkoille, luostareille ja kouluille. Raha annettiin Beljajevin kansliasta. Vielä eläessään hän lahjoitti viisi tuhatta ruplaa Repolan opistolle. Rahoilla hankittiin jalkineet ja vaatukset köyhille oppilaille. Hän lahjoitti oman kirjastonsa Repolan opistolle, koko kuorman kirjoja. Siinä olivat kaikki parhaat venäläiset kirjailijat, mutta valankaappauksen jälkeen nekin tuhottiin.

Minusta tuntuu, että en ole vielä selittänyt, miten Repolan maiden yhteisomistaminen toimi. Kun oli myyty yhteistä Repolan metsää, nousi kysymys saaduista rahoista.

Meidän perheessä oli

kirjoilla kahdeksan rekisteröityä sielua. Niistä volostin oikeus erotti veljelleni Iljalle kaksi sielua, Nikolai-veljen jälkeläisille kaksi sielua, viimeiset neljä sielua minulle ottaen huomioon, että minä ylläpidin kuolemaan asti vanhempiani ja hautasin heidät ja maksoin kaikki verot niin valtion kuin myös paikallisen itsehallinnon maksut vallankaappaukseen asti. Samoin maksoin kaikki verot veljieni Iivanan ja Vladimirin kuoltua.

Siitä volostin oikeus määräsi minulle kaksi sielua. Minulle nämä tiedot tuskin enää tulevat tarpeelliseksi, mutta tuleville sukupolville, jos nousee tällainen kysymys, voi tästä olla hyötyä.

Veljeni Ilja, edesmennyt Nikolai ja hänen jälkeläisensä eivät hoitaneet mitään raha- eivätkä luontoisvelvollisuuksia, vaan minä huolehdin molemmat velvollisuudet kaikista kahdeksasta sielusta. Siksi olikin tehty tällainen päätös. Joka kerta kun nämä prosentit maksettiin, volostin hallinto lähetti rahat Ilja-veljelle ja Nikolai-veljen jälkeläisille.

Viellä vähän vanhasta ajasta: vintiltä löydettiin seinän raoista vanhoja paperilappuja, velkakuittauksia paksulla paperilla. Niissä ei ollut päivää eikä vuotta eikä velanantajan nimeä, vaan velkapyytäjän nimi ja se mihin pruasniekkaan asti hän pyytää velkaa, esimerkiksi Uspenien (Jumalan-synnyttäjän kuolonuneen nukkuminen) tai Preobrazeniin (kirkastuspäivään). "Jos tähän pyhään et maksa velkaa, sinulle tulee häpeä." Eivät uhanneet oikeudella, vaan häpeällä. Luultavasti tämä keino toimi paremmin kuin laki. Nykypolvi lakeja nimittää pingotetuksi nuoraksi, jonka ylitse iso ihminen harppaa tai hyppää ja pieni menee alitse.

Starikkojen tarinoiden mukaan silloin, kun ei ollut luku- eikä kirjoitustaitoa, oli vielä toisenlaisia "velkakirjoja". Kun varakkaampi isäntä antoi velkaa naa-

pureille tai tuttaville, hän veisti kepin, jonka yhdelle puolelle merkittiin veitsen terällä velanottaja ja toiselle puolelle alttiina (3 kopeekan raha) tai tsetverik (se oli neljä puutaa viljaa). Tavattaessa velanottajalle voitiin muistuttaa: jos et maksa velkaa, niin minä poistan sinut kepeistä maksukyvyttömänä. Velallinen heittäytyi polvilleen ja pyysi armoa, ja lupasi maksaa. Kepistä poistamista pidettiin suurena häpeänä. Mitäs, jos nyt sanoo velkaa ottaneelle, että minä heitän vekselisi kiuksalle, luulen, ettei hän kovin säikähtäisi, sanoisi "pozialuista" (ole hyvä).

Viellä vähän ostetuista maapalstoista. Minä ostin Repolan volostissa seuraavat maat: Kolvasjärven kylästä Sergei Ivanovitš Jegorovilta yhden sielun määrän metsää, peltoa ja niittyä, Kiimavaaran kylästä Stepan Anisimovitš Leskievalta myös yhden sielun määrän metsää, peltoa ja niittyä ja Tuusenin kylästä Feodul Ignatjeviltä Jegorovilta kaikki hänelle kuuluneen maan ja kahdelle neljäsosalle (2,25 osaa) sielua metsää, peltoa ja niittyä. Kaikki nämä kolme palstaa olin

maksanut käteisellä rahalla sopimuksen mukaisesti, mutta kun kaikki kauppaperit, jotka oli tehty Pietarissa, kotitarkastuksessa talossani "hyväntahtoiset toverit" olivat vieneet ja vielä sen lisäksi useita kymmeniä tuhansia ruplia, minua vainottiin ja kuljetettiin vartion saattamana kaupunkiin, mistä minä vain erikoisesta Jumalan armahduksesta pelastuin.

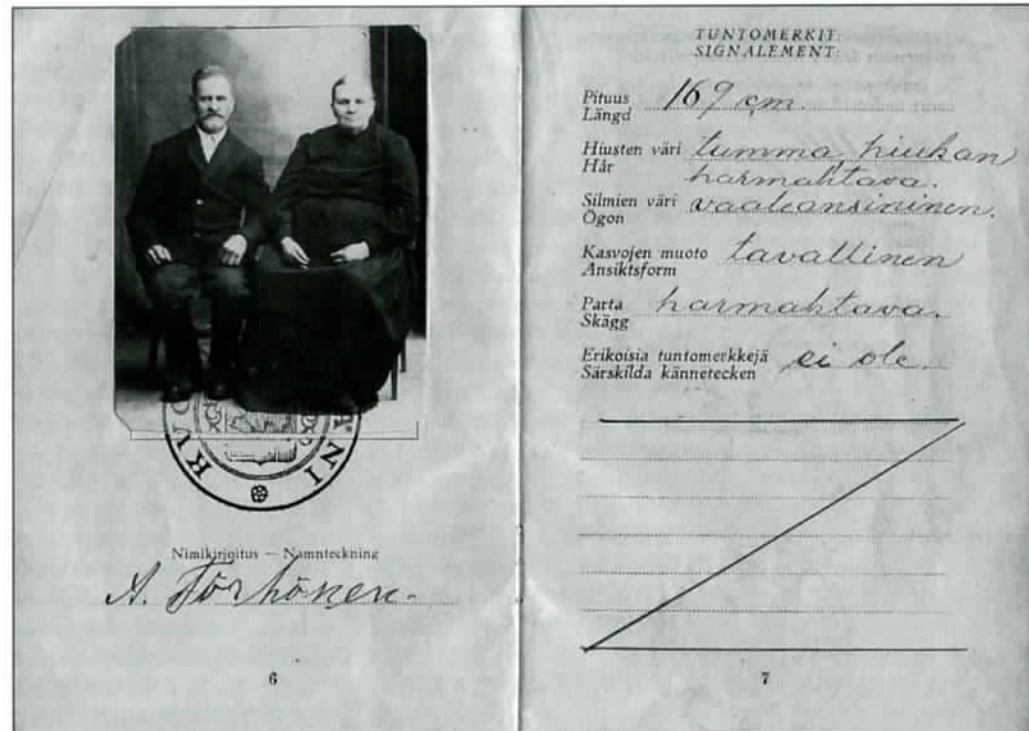
Jos Jumala joskus haluaa poistaa oman oikeudenmukaisen vihansa Karjalamme asukkaita kohtaan ja jos joskus vielä tulevat

rauhallisemmat ja paremmat ajat ja Jumala antaa takaisiin entisen omaisuuden, niin se, mitä meille sieltä kuuluisi, se tekisi useita miljoonia.

Jos hyvät toivomuksemme toteutuisivat, niin luultavasti löytyisi meissä karjalaisissa sellaisiakin ihmisiä, jotka ovat oppineet tovereilta kaikenlaista kelvotonta viisautta, ja kävisivät väittämään, että meidän maat on ostettu epärehellisellä tavalla, hämäräkaupalla oppimattomalta kansalta. Ja kun ei ole, millä todistaa, että toverit ovat kaikki

Karjalaisen talon pihapiirissä on useita rakennuksia neulion muodossa.

Lupa-asiat piti olla kunnossa, kun lähti Vienasta kaupan tekoon Suomen puolelle.

paperit vieneet. Tähän olisi vain yksi ratkaisu: virkailijat, jotka jakelivat palstoja Kolvasjärven kylän talonpojille, olivat pyytäneet minulta kiinnekirjan, joka oli tehty notariaatissa Pietarissa ja näiden dokumenttien perustella he sitten myönsivät minulle palstan, mikä oli ostettu S. I. Jegorovalta – metsää, niittyä, peltoa – ja palauttivat paperit minulle, mutta ”hyvät toverit” ne minulta veivät. Tällä perusteella voi todistaa asian. Kun valtion virkailijat (tilanrajan laatijat) pitivät näitä dokumentteja aitoina ja myönsivät palstat minun nimelle, niin ei asiassa voinut olla mitään pimeää. Kaksi palstaa/osaa Kiimavaaran ja Tuusenin kylästä jäivät erottamatta yhteisistä kylien maista, kun niitä ei ehditty jakaa ennen vallankumousta.

Oltuamme yli puoli vuosisataa yhteen laskien isä-vainajan kanssa Repolan kirkon staarostana, hankimme kirkolle paljon arvokkaita esineitä – ristejä, evankeliumeja ja jumalanpalveluspukuja, hopealla ja kullalla koristellun riisan Jumalanäidin ikonille ja paljon muuta. Entinen 16-puutainen kirkonkello, joka rikkoutui pääsiäissoiton aikana, vaihdettiin uuteen, joka painoi 20 puutaa ja 20 naulaa ja se tuli maksamaan yli 400 ruplaa. Sen maksoivat veljeni Nikolai ja Z. I. Nikitin ollessaan silloin töissä Viipurissa. Maalaamisen ja muut pienemmät remonttityöt hoidimme omin voimin ja nyt tämä kaikki jäi bolševikeille. Jumalan tempelin häpäisivät ja muuttivat tanssipaikaksi. Ei mitään hyvää heille tästä voi toivoa.

Samoin bolševikit käyttäytyivät paikallisia asukkaita kohtaan. Vähänkin varakkaampia ja rehellisiä talonpoikia ryöstettiin putipuhtaaksi. Yrittäen peitellä nämä rosvon hommat viattomia ihmisiä vangittiin ja teljettiin vankilaan ja karkotettiin kaukaiseen Siperiaan. Lapset vietiin punaisiin orpokoteihin ja heille opetettiin siellä punaista viisautta.

Ensimmäisinä vuosina tultuani tänne Repolasta, sain Lieksasta kolme säkkiä jauhoja noin 300 kiloa. Kun ei ollut mitään papeireita, minä luulin, että se on Amerikasta. Niinä vuosina sieltä lähetettiin avustusta köyhille siirtolaisille. Myöhemmin selvisi, että jauhot oli lähetetty Lieksasta.

Repolan ruokakaupan johtajat O. Lukin ja P. Fomin käsittivät vaikean tilanteeni, kun kaikki omaisuus jäi ”hyville tovereille”. Myöhemmin selvisi, että Repolan siirtolaisten kokous määräsi maksamaan näistä jauhoista rahat 6 prosentin korolla. Minä en ehtinyt vielä maksaa, kun Repolasta saapunut lähinaapurini V. I. Jefimov ilmoitti minulle Lieksasta, että minun vilja-aitasta jaettiin köyhille noin 300 kiloa viljaa ja aittaani jäi vielä sama määrä ja vielä toinen aitta oli täynnä siemenviljaa – yksivuotisruis ja siemenohraa noin 500 kiloa tai vielä enemmän.

Luultavasti tämä kaikki on jaettu Repolan köyhille puhumattakaan siitä, että Repolan asukkaat ja talonpojat jäivät minulle velkaa yli 50 tuhatta ruplaa. Näihin velkoihin oli tehty lailliset paperit leimamerkkeineen ja sen lisäksi noin 20 tuhatta ruplaa velkoja ilman allekirjoituksia. Sinne jäi kaksi taloa kaikkineen maatalouskalustoineen; ne olisivat maksaneet satoja tuhansia ruplia. Eikö tämä kaikki olisi riittänyt niiden jauhojen maksamiseen, mitkä oli vapaehtoisesti minulle lähetetty. Jos omaisuuteni ei riitä siihen, luulen, että minun hyväntahtoiset sukulaiseni eivät muistele minua siitä pahalla. – Saatuaani V. I. Jefimovin kirjeen minä heti lähetin sen P. K. Kyöttijeville (Kyöttinen), joka oli Repolan avustusuokkakunnan vastuussa oleva henkilö.

Noin vuonna 1920 Repolan ja Porajärven volos-

tit oli liitetty Suomeen ja meillä oli Suomen hallinnollinen valta, toisin sanoen virkavalta (nimismies, metsänhoitaja ja sotaväki). He elivät Repolassa, missä upseerien käyttöön oli luovutettu uusi talo. Heitä oli luultavasti lähes kymmenen henkeä. He varasivat kaikki viisi huonetta sotilaspalvelijoihin ja taloutensa kansa. Pitää huomauttaa, että kun upseereilla ei ollut tärkeää tekemistä, he juopottelivat ja käyttäytyivät irstailtavasti. Ja vielä sen lisäksi Suomessa ja Repolassa ei ollut sillä aikaa riittävästi paloöljyä ja pakostakin piti käyttää päreitä ja niin näiden herrojen käytetyistä päreistä koko huoneisto muuttui riittä huonompaan kuntoon. He repivät tapetit seiniltä, pilasivat kaikki maalatut lattiat, sanalla sanoen tahrivat koko talon huonoon kuntoon. Täytyy myöntää etteivät nämä upseerit paljonkaan muistuttaneet sivistyneitä ihmisiä. He olivat kuin roskajoukko, joka oli kerätty eri puolilta Suomea. Loppujen lopuksi me pääsimme heistä irti, kun joukko siirrettiin jonnekin muualle.

Kun he olivat meillä yli talven, kolme tai neljä kuukautta, eivätkä maksaneet mitään vuokrasta ja lämmityksestä, minä käännyin esikuntaan ja herra Sivénin (nimismies) puoleen pyytäen heitä tarkistamaan asunon, määräämään remontin ja maksamaan vuokran. Herra Sivén pätevänä asian tuntijana ja järkevänä ihmisenä suostui ehdotuksiini ja määräsi majoituslautakunnan tarkistamaan huoneiston ja laskemaan vahingot ja hoitokulut. Majoituslautakunta, jossa oli jäseniä kaikkiaan viisi tai kuusi (esikunnan päällikkö, metsänhoitaja, nimismies ja muita siihen majoituslautakuntaan kuuluvia) kerääntyi asuntoon ja tarkasti kaiken laskien kaikki tappiot ja lisäten vuokramaksuun. Se teki noin 11 000 markkaa. Tehdyn asiakirjan, jonka allekirjoittivat kaikki lautakunnan jäsenet, he luovutti-

vat sotilaspalvelustolle. Jonkin ajan kuluttua tuli vastaus: jos talonomistaja Tergujev haluaa saada mainitun summan yksi tuhatta markkaa, niin antakoon allekirjoituksen, ettei häneltä tule lisää vaatimuksia, niin summa yksi tuhat markkaa hänelle lähetetään. Minä neuvottelin paikallisten virkamiesten kanssa ja päätin, jos kerta 11 tuhannen markan vaatimukset vaihdettiin yhteen tuhanteen, niin ei maksa vaivaa, jääkööt nekin sinne. Ja ne ovat nykyäänkin siellä. Kohta sen jälkeen tuli muutto Repolasta Suomeen ja minä nämä dokumentit luovutin P. K. Kyöttijeville. Hän asui silloin Helsingissä. Hän ei mitään siellä löytänyt, vaan sanoi, että lähdettyään Helsingistä hän jätti kaikki paperit V. Keynäälle. Tällä tavoin meikäläisten kanssa meneteltiin entisaikaan.

Ikuisen muiston ansainnut meidän babuškamme Jevdokia Gerasimovna kuoli 1872 kesäkuussa 98 vuoden ikäisenä, lähes viikon sairaana oltuaan. Hän monta kertaa osallistui Herran ehtoolliseen ja sitten suoritettiin sairaan ripitys. Kerääntytyämme koko perhe hänen vuoteen luona kuulumme kuinka hän murehti ja suri haudantakaista elämää, miten hänelle siellä käy: minä koko ikäni elin yltäkylläisyydessä, ei lapsuuden kodissa eikä naimisissa ollut minkäänlaista puutetta, silloin kun toiset kärsivät puutetta ihan tarpeellisista asioista, piti sekoittaa viljan sekaan olkia, syödä pettuleipää, ei ollut kunnon vaatteita ja kenkiä. Me yritimme häntä rauhoittaa: ”Sinähän babuška aina autoit tarpeessa olleita niin paljon kuin voit, et ikinä tehnyt kenellekään pahaa, et sanonut kenellekään pahaa sanaa, annoit kaikille vaan hyviä neuvoja ja ojensit avustavaista kättä sille, kuka oli sen tarpeessa.”

Tämä jonkin verran rauhoitti häntä. Ihan viimei-

seen hetkeen hän oli täydessä ymmärryksessä. Kun hän tunsu lähtöhetkensä tulleen, siunasi hän kaikkia ja hiljaa kuoli. Hautajaisiin kerääntyä paljon ihmisiä, puhumattakaan omasta kylästä, josta olivat kaikki kynnelle kykenevät, tulivat kaikki köyhät naapurikylästäkin. Kuinka paljon vilpittömiä kyynelitä oli vuodatettu meidän hyväntahtoisen ja ikuisen muiston ansainneen mummon haudalla. Rauha hänen tomulle, ikuinen muisto.

Vuonna 1884 Nastjassisko meni naimisiin Kii-mavaaran opettajan K. A. Ivanovin kanssa ja minä kävin saattamassa heitä Kii-molaan. Luultavasti se oli toukokuussa. Paluumatkalla kävin tapaamassa Lupasalmenkylässä nyt jo edesmennyttä setää V. I. Tergujevia. Muistan niin hyvin kuin se olisi tänään, miten hän valitti minulle vanhuuttaan ja vanhuuden vaivoja, vaikka ulkonäöltä oli vielä melko reipas, setä jo lähenteli 75 vuotta. Rauhottelin häntä: mitä sinä setä, sinähän olet vielä näin reipas ja elät vielä kauan. Hän vastasi, ettei sillä ulkonäöllä ole mitään merkitystä, kun näkö on huono, silmät yhtenäen vuotavat, kuulen huonosti, korvissa humisee kuin kellot soivat, kaikki tekemiset hidastuvat, mihinkään minusta ei ole ja tunnen, että ei minusta kauaksi ole. Yritin vakuuttaa starikalle, että tämä pahanvointi on väliaikaista, kaikki vielä kääntyy parempaan päin, mutta luultavasti puheeni antoivat hänelle vähän paranemisen toiveita. Hän hyvästeli minua kyynel silmissä sanoen, että tuskinpa enää tavataan ja ei kulunut kahtakaan kuukautta, kun häntä ei enää ollut. Rauha hänen tomulle ja ikuinen muisto.

Hän oli hyväntahtoinen starikka, useampia kertoja minä häiritsin häntä öisin. Vetotaival Lentieristä Lupasalmeen oli 53 virstaa. Tulet yöllä nälkäisenä, kylmissäsi, starikka itse keittää kahvit ja antaa syötävää. Emäntää hänellä ei ollut, palvelijaa ei halunnut häi-

ritä. Jos sanot, että hävettää häiritä häntä öisin, olisi parempi olla kylässä yöstä, niin starikka panee pahakseen. "Te olette minun ainoat sukulaiset ja jos vielä kylästä lähtisitte majapaikkaa etsimään, niin silloin häpäisisitte minua täysin."

Kun muistelen setävainajaa ja hänen vanhuusvaivojen valituksia niin nykyään olen samaa mieltä hänen kanssaan ja ajattelen, että meidän suvussa vuoro taitaa olla nyt minun. Kaikki, mitä setä puhui vaivoistaan, on nyt minullakin, minä jo elin kauemmin kun kukaan esivanhemmistani. En tiedä, kauanko Luoja vielä on antanut minulle aikaa.

1. p. lokakuuta (1940), kolmen kuukauden kuluttua, täytän 89 vuotta. Olen elänyt pitempään kuin kukaan muu Tergujevin suvusta muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Jos satun äkillisesti kuolemaan, päätin jättää perheelleni tämän väliaikaisen testamentin minun vaatimattomasta omasuutestani, minkä olen saanut omalla työlläni. Jos Jumala antaa minun vielä jatkaa elinpäiviä ja hukkaan kaikki varani omiksi tarpeiksi, silloin testamentin jää fiktioksi.

Jos tulee tarve, pyydän poikaani I. A. Tergujevia toimimaan seuraavalla tavalla: kaikki säästöme, mitkä jäävät meidän molempien kuoltua, tulee tarjota vävylleni Pavel Ivanovitš Mavrojevälle, kun me tultamme Repolasta vaimoni kanssa 20 vuotta sitten, ilmaiseksi käyttimme hänen asuntoa lämmityksineen, valoineen ja saunoineen ja puolet tästä ajasta hän muutenkin piti meitä yllä (ruoka, vaatetus ja jalkineet). Sen lisäksi minä jäin hänelle velkaa muutaman kymmenen tuhannen markan verran vielä Repolan kauppa-ajosta.

Jos hän kieltäytyy ottamasta rahoja vastaan, siten ne voi jakaa seuraavasti.

Kun Repolassa ei ole kirkkoa, niin lahjoitetaan Lieksan kirkolle tuhat markkaa meidän molempien ikuisen sielunmessun (panihidan) pitoon, ja että kirkko saisi tästä summasta prosentit. Joensuun Nikolaoksen kirkkoon tuhat markkaa ja papistolle 500 markkaa meidän molempien ikuisen sielunmessuun, että 1000-sta kirkko saisi joka vuosi prosentit ja 500-sta pappi ja kirkon palveluskunta myös prosentit.

Omalle pojalleni I. A. Tergujeville 1000 markkaa ja kolmelle lapselle jokaiselle 1000 markkaa. Hänen vaimolleen, hyvälle miniällemme 1000 markkaa. Hyville tyttärillemme Marialle, Tatjanalle, Nadeždalle ja Veeralle 1000 markkaa kullekin. Kuolleen tyttäreni Jevdokian lapsille 1000 markkaa, vaikka kuinka paljon heitä olisi (heille yhteisesti) 1000 markkaa, mikä olisi kuulunut heidän äidilleen. Kalleille lapsenlapsille Anna Pavlovnalle ja Olga Feodorovnelle molemmille 1000 markkaa henkilökohtaisesti. Rakkaalle veljelleni Ilja Feodorovitš Tergujeville 1000 markkaa. Rakkaalle siskolleni Anastasia Feodorovna Romanovalle 1000 markkaa.

Jos varat riittävät, pitää tilata meille neljäkymmenen päivän muistelu; siihen voi käyttää 1500 markkaa sekä ottaa niistä 1000 markkaa papiston ja 500 kirkon kuluihin. Rakkaalle kummityttöni Nina Grigorjevna Mavrojevälle 1000 markkaa. Tyttäreni Nadežda Aleks. Mininan lapsille – Aleksandr, Mihail ja Anna – kaikille erikseen 1000 markkaa sekä Olga Tergujeville 500 markkaa ja Nina Nikol(aevna?) Tergujevalle 500 markkaa.

ALEKSANTERI
TERGUJEV-TÖRHÖNEN

LOPPU

Venäjän virsta = 1,066 kilometriä.

Laatokalle perustetaan luontoaluetta

Laatokan saarien suojelukusymys on ratkeamassa kansalaispiirien hyväksi. Karjalan metsäkomitea aikoo peruuttaa vuokrasopimuksen Komileszagotprom-metsäyhtiöltä, koska saarille on suunniteltu luonnonsuojelualuetta. Samalla puunhankintayritys on kieltäytynyt kirjallisesti puiden kaatamisesta suunnitellulla suojelualueella Laatokan saarilla. Karjalan päämies **Sergei Katanandov** allekirjoitti asetuksen kansallispuiston uudelleenperustamisesta Laatokan saarille.

Luonnonsuojelijat ovat pitäneet suurta melua Laatokan saarien tulevaisuudesta. He ovat elätelleet ajatusta luonnonsuojelualan perustamisesta saarille jo yli 20 vuotta.

Rannikkoalueen asukkaat ovat kannattaneet suojelualan perustamista. He ovat keränneet ja lähettäneet 3 000 allekirjoitusta Venäjän presidentille. Kansalaiset pyysivät presidenttiä suojaamaan Laatokan saaret hakkuilta ja myötävaikuttamaan suojelualan perustamiseen.

Viime maaliskuussa luonnonsuojelijat nostivat Laatokan kysymyksen käsiteltäväksi Karjalan lainsäädäntökokouksessa. Käsitteilyyn osallistui myös Karjalan metsäkomitean asiantuntijoita.

Laatokan luontoa verraataan Norjan maisemiin. Muualla Euroopassa ei vastaavaa tavata. Laatokan pohjoismaisemilla on suuri merkitys matkailualan kehittämiseksi. Suunnitellulla suojelualueella on rajakosketus Leningradin alueeseen ja Suomeen.

Paitsi metsänhakkaut Laatokan seudun luontoa uhkaavat muun muassa järjestäytymättömät matkailijat ja metsäpalot. Suurin uhka on, että Laatokan seudulla aiotaan harjoittaa seppelin tuotantoa. (Karjalan Sanomat)